

การปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางตามภารกิจหลัก ของกรมราชทัณฑ์*

เสาวคนธ์ จันทร์ประเสริฐ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ (2) ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง (3) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ใช้วิธีวิจัยเอกสาร และวิธีวิจัยสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ มีการอบรมให้ผู้ต้องขังได้รู้ระเบียบวินัยการปฏิบัติตัวขณะใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ต้องขัง และให้ทราบสิทธิที่ผู้ต้องขังพึงได้ เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน มีการคัดแยกผู้ต้องขังคดีเด็ดขาด และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาออกจากกัน คัดแยกตามคดีความผิดและตามกำหนดโทษ เช่น ผู้ต้องขังคดียาเสพติด ผู้ต้องขังลักทรัพย์ การควบคุมผู้ต้องขังสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์

ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ด้านอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการควบคุมมีไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง สถานที่คับแคบ อาคารเรือนนอนชำรุด เจ้าหน้าที่ขาดการฝึกฝน เช่น หลักสูตรการต่อสู้ป้องกันตัว และยังมีงานอื่นๆ เข้ามาแทรกเสมอทำให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังไม่เต็มที่ ระเบียบการปฏิบัติในการควบคุมผู้ต้องขังมักจะได้รับยกเว้นหรือผ่อนปรนกับผู้ต้องขังบางประเภท เจ้าหน้าที่ขาดการพัฒนาหรืออบรมด้านกระบวนการยุติธรรม ขาดความรู้ด้านกฎหมายที่ถูกต้องเหมาะสม

*บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง การปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์

**นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

แนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ควรหาทางเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังให้มากขึ้นเมื่อมีการโยกย้ายควรหาเจ้าหน้าที่มาทดแทน มีการย้ายระบายนผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง เพื่อแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่ และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านต่างๆ สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปอบรมเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุม เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน จัดให้บุคลากรได้ปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ ให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ต้องขังในการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามระเบียบ เมื่อผู้ต้องขังมีปัญหา ควรดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว

บทนำ

ทัศนสถานหญิงกลาง เป็นหน่วยงานส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมผู้ต้องขังระหว่าง สอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือ พิจารณาคดี และระหว่างอุทธรณ์ - ฎีกา ที่กระทำผิดอาญา ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งผู้ลงโทษของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ตามขั้นตอนและวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยอนุโลมเท่าที่กำลังเงินงบประมาณ ประเพณี วัฒนธรรมและสถานการณ์ของประเทศจะเอื้ออำนวย

จากหน้าที่ความรับผิดชอบในการควบคุมและแก้ไขผู้ต้องขังหญิงประเภทต่างๆ ทำให้ทัศนสถานหญิงกลางเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาระบบรูปแบบมาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง เพื่อให้การปฏิบัติมีความเหมาะสมกับประเภทของผู้ต้องขัง ถูกต้องตามหลักทฤษฎี และเป็นมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในทัศนสถาน

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ทัศนสถานหญิงกลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ จะต้องนำแผนและนโยบายของกรมราชทัณฑ์ไปสู่การปฏิบัติในด้านการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง โดยถือเป็นภารกิจที่สำคัญในการแก้ไขพฤตินิสัยให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรในส่วนควบคุมผู้ต้องขังในทัศนสถานหญิงกลาง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุม และปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ โดยศึกษาปัญหาและอุปสรรค เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง เพื่อส่งผลให้การบริหารงานของทัศนสถานหญิงกลาง ให้มีประสิทธิภาพที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัศนสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของบุคลากรในการควบคุมผู้ต้องขังหญิง

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา : ข้อมูลด้านปฐมภูมิ - การสัมภาษณ์ ข้อมูลด้านทุติยภูมิ - จากเอกสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่างๆ
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ : พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ทัศนสถานหญิงกลาง กรมราชทัณฑ์
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา : ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือเดือน มกราคม 2556 ถึง กุมภาพันธ์ 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบแนวทางการปฏิบัติงานในส่วนควบคุมผู้ต้องขังหญิงของทัศนสถานหญิงกลาง
2. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมผู้ต้องขังหญิงของทัศนสถานหญิงกลาง
3. เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาในการควบคุมผู้ต้องขังหญิงของทัศนสถานหญิงกลาง

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไข พื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ โดยให้มีอำนาจดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชีวศึกษา และหลักทัณฑ์วิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

Walter Williams (อ้างถึงใน พีระพงศ์ ภัคศิริ, 2555, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ว่ามีความหมายหลักอยู่ 2 ประการ คือ

- ประการแรก คือ การจัดหา การเตรียม วิธีการทั้งหลาย ที่จะทำให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วง

- ประการที่สอง คือ ความพยายามอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในอันที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง

สรุป คือ การปฏิบัติภายใต้ข้อกำหนดของนโยบาย โดยมีบุคคล คณะบุคคล ขั้นตอน หรือ กระบวนการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง และส่งผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบาย โดยผ่านกระบวนการประเมินผลนโยบายอีกทีหนึ่ง

มนัส ทองสง่า (2543) ศึกษาเรื่อง สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในเรือนจำคลองเปรมตามภารกิจหลักกรมราชทัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการควบคุมผู้ต้องขังมีปัญหาในเรื่อง อัตราเจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขัง และอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมไม่ทันสมัย ส่วนข้อข้อเสนอแนะควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น และควรจัดหาอุปกรณ์การควบคุมที่ทันสมัย

2. ด้านการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง มีปัญหาในเรื่อง บุคลากรที่ให้การอบรมให้ความรู้กับผู้ต้องขังมีจำนวนไม่เพียงพอ และผู้ต้องขังมีจำนวนมากไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนเจ้าหน้าที่ ส่วนข้อเสนอแนะควรดูแลและส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรม เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในด้านต่างๆ และควรแยกผู้ต้องขังให้เป็นสัดส่วนตามความผิด

3. ด้านการบริหารงานราชทัณฑ์ มีปัญหาในเรื่อง บุคลากรไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ ความสามารถ และขาดการเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาระดับสูง ทำให้บุคลากรไม่รักองค์การ ส่วนข้อเสนอแนะควรจัดหรือแต่งตั้งบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ ความสามารถ และควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถด้วยการศึกษาดูงานจากเรือนจำต่างๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ วิธีวิจัยเอกสาร และวิธีวิจัยสนาม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร เป็นการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารราชการ และเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ "ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ" ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgmental sampling) คือเลือกเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่ด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ตรงกับเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเป็นสำคัญ จำนวน 6 คน คือเจ้าหน้าที่ด้านการควบคุมผู้ต้องขัง

ผลการวิจัย

การปฏิบัติงานของบุคลากรในทัณฑสถานหญิงกลางตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ มีการอบรมให้ผู้ต้องขังได้รู้ระเบียบวินัยการปฏิบัติขณะใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ต้องขัง ให้ทราบสิทธิที่ผู้ต้องขังพึงได้ เพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน เช่น การเยี่ยมเยียนจากญาติ การส่ง การรับ จดหมาย การเยี่ยมทนายความ การได้รับการตรวจรักษา มีการคัดแยกผู้ต้องขังคดีเด็ดขาด และผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาออกจากกัน คัดแยกตามคดีความผิดและตามกำหนดโทษ การควบคุมผู้ต้องขังสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ เนื่องจากแผนดังกล่าวได้จัดทำไว้เพื่อให้ทัณฑสถานและเรือนจำ สามารถกำหนดแนวทางในการควบคุมผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ด้านปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัณฑสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง จำนวนเจ้าหน้าที่ในการควบคุมมีไม่เพียงพอ ผู้ต้องขังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สถานที่คับแคบไม่เพียงพอ กับจำนวนผู้ต้องขังที่มากขึ้น เจ้าหน้าที่ขาดการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่มีงานอื่นๆ เข้ามาแทรกเสมอ ทำให้การปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังไม่เต็มที่ เจ้าหน้าที่ต้องเข้าเวรยามเพื่อควบคุมผู้ต้องขังในเวลานอกราชการ หรือในวันหยุดทำให้ไม่มีเวลาพักผ่อน ระเบียบการปฏิบัติในการควบคุมผู้ต้องขังมักจะได้รับยกเว้นหรือผ่อนปรนกับผู้ต้องขังบางประเภท เจ้าหน้าที่ขาดการพัฒนาหรืออบรมด้านกระบวนการยุติธรรม ขาดความรู้ด้านกฎหมายที่ถูกต้องเหมาะสม ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานของบุคลากรในทัณฑสถานหญิงกลางในส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ควรเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขัง ควรมีการย้ายระบายนผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านต่างๆ ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุม จัดให้บุคลากร

ได้ปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ ให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ต้องขังในการปฏิบัติตน ให้เป็นไปตามระเบียบ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. กรมราชทัณฑ์ควรหาทางเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังให้สมดุลกัน เพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เปิดสอบเจ้าหน้าที่ใหม่ การรับโอนจากหน่วยงานอื่น
2. กรมราชทัณฑ์ควร จัดให้เจ้าหน้าที่ได้ศึกษาและฝึกอบรมให้มีความหลากหลายในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม ในยุคโลกาภิวัตน์
3. ผู้บริหารเรือนจำ/ทัณฑสถาน ควรให้ความสนใจในด้านการย้ายระบายนผู้ต้องขัง อย่างต่อเนื่องเพื่อลดภาระเจ้าหน้าที่ในการควบคุม และมีการคัดแยกผู้ต้องขังอย่างเป็นระบบนำไปสู่การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

- พีระพงศ์ ภัคดีศรี. (2555). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- มนัส ทองสง่า. (2543). สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในเรือนจำกลางคลองเปรมตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.